

Шульга Т.О., студентка МП-2,
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
t.shulha@ukma.edu.ua

Наукова керівниця: **Романова Н.Ф.**, кандидат педагогічних наук,
доцентка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ТА ПОТРЕБИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ГРОМАДАХ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Через війну в нашій країні постійно зростає кількість людей, які змушені шукати притулку в більш безпечних місцях для проживання, зокрема у західних областях України. Усі вони, відповідно до Закону України «Про захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», отримують статус вимушено переміщених осіб (далі – ВПО) та потребують термінового вирішення проблем, пов'язаних зі складними життєвими обставинами. Державні органи соціального захисту населення надають певну соціальну допомогу, але вони не в змозі задовольнити усі потреби та забезпечити якісний рівень життя. Щоб покращити ситуацію, багато благодійних організацій та фондів долучаються до роботи з ВПО та членами їх родин.

Для прикладу, в Рівненській області активно працює благодійна організація «Благодійний фонд «Рокада», куди за даними Рівненської ОВА з початку повномасштабного вторгнення евакуювались близько 88 тисяч ВПО, з яких у Рівненському районі області та м. Рівне тимчасово проживають 25 213 осіб (Interfax-Україна, 2024; Radio Trek, 2024).

З метою визначення проблем та потреб ВПО у цьому регіоні протягом січня-березня 2025 р. проводилося анкетування клієнтів БО «БФ «Рокада». Було опитано 50 респондентів з числа ВПО, які представляють різні соціальні групи: діти та молодь, сім'ї в СЖО, люди з інвалідністю, з тяжкими захворюваннями та постраждали від насильства.

Аналіз відповідей респондентів свідчить, що найгострішою проблемою, яка заважає адаптуватися до нового середовища, є відсутність стабільного місця проживання (33). На думку респондентів, це породжує невизначеність щодо подальшої долі та унеможливорює прийняття довгострокових рішень з організації повноцінного життя на новому місці. Майже половина опитаних (22) зазначила про фінансові труднощі, зокрема низький дохід у рамках програм допомоги ВПО, та малі пенсії. Третина опитаних (12) вказали на серйозні труднощі з пошуком роботи та відсутність місцевих програм з підтримки зайнятості. Вони зазначають, що без таких програм складно отримати доступ до безкоштовних курсів з перекваліфікації чи додаткового навчання. Саме відсутність роботи провокує високий рівень стресу та інші психологічні труднощі (22), які неможливо подолати без кваліфікованої психологічної

підтримки. Було виявлено, що деяка частина ВПО (10) не отримують достатньої підтримки з боку громади чи від окремих місцевих жителів («до яких вони зверталися за допомогою»). Про випадки упередженого ставлення чи дискримінації через статус ВПО зазначили 9 осіб. Серед інших проблем респонденти вказували і на «не завжди вчасну медичну допомогу» (7). Водночас 5 респондентів стверджують, що вони успішно пройшли процес адаптації на новому місці проживання та отримують необхідну підтримку від місцевих жителів чи громади у цілому, тобто це тільки 10% від усієї кількості опитаних. На думку респондентів, ситуацію можна вирішити, якщо збільшити кількість соціальних працівників, зокрема кейс-менеджерів, які б стали своєрідним «містком» з формування довіри та взаєморозуміння між отримувачами допомоги та членами місцевої громади.

Серед найбільш поширених видів підтримки для ВПО, на думку респондентів, є: грошова допомога (31), надання комфортного житла для проживання (27), організація комплексної системи інформування (19), створення додаткових робочих місць (16) та проведення кар'єрних консультацій, соціального та юридичного супроводу (15), психологічна підтримка (14), підтримка з соціальної адаптації (11). Менш гострими виявилися потреби, які стосуються отримання натуральної допомоги (засоби гігієни, продукти, одяг тощо) - про це зазначили 9 респондентів, кілька опитаних осіб наголосили на важливості їхньої підтримки у процесі влаштування дітей у заклади освіти (7), ще 4 особи потребують юридичної допомоги з питань отримання аліментів, позовів та спадку.

Отже, результати дослідження свідчать, що ВПО потребують комплексної індивідуальної допомоги. Для цього необхідно переглянути сучасну стратегію вирішення складних життєвих обставин та існуючу координацію взаємодії між державним та громадським сектором - між різними фахівцями й службами. Таке рішення дозволить підтримувати сталий моніторинг ситуації та забезпечувати своєчасне реагування на нові виклики, полегшуючи інтеграцію ВПО у місцеву громаду.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України. (2014). Закон України «Про захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>
2. Radio Trek. (2024, Березень 10). Назвали тергромаду Рівненщини, яка прийняла найбільше внутрішньо переміщених осіб. Radio Trek. https://radiotrek.rv.ua/news/nazvali-tergromadu-rivnenshchini-yaka-priynuala-naybilshe-vnutrishno-peremishchenih-osib_300329.html
3. Interfax-Україна. (2024, Березень 10). Рівненська область із початку повномасштабного вторгнення прийняла 88 тисяч внутрішньо переміщених осіб – голова ОВА. Interfax-Україна. <https://interfax.com.ua/news/general/927966.html>